

MEJSER OG MEJSEKASSER.

AF

M. KLINGE.

I højere Grad end de fleste andre Smaafugle bidrager Mejserne til at live op i vore Skove, ikke alene ved deres Stemme, men ogsaa ved deres overordentlig livlige Væsen og ved deres tiltalende Dragt. Og dertil kommer, at de ikke, som næsten alle vore smaa Sangere, drager bort, saasnart Tiden begynder at blive dem ugunstig; de forbliver hos os Aaret rundt, og de er de samme livlige, muntre og tillidsfulde Fugle i den kolde Vinter som i den varme Sommertid. Enhver Fugleven vil have haft Lejlighed til at glæde sig over disse smaa Væsener, naar de om Efteraaret drager om med deres mange Unger efter sig, eller naar de Vinter og Foraar ivrigt afsøger Træ efter Træ for at finde Føden. Men i langt højere Grad end hidtil vilde vi dog kunne glædes over dem, om vi selv vilde gøre lidt for dem og hjælpe dem til Rette; og det lader sig let gøre, thi de er højst beskedne; de fordrer kun èt, nemlig Husly — en Bolig, hvor de om Sommeren kan bygge deres Rede og om Vinteren søge Nattely og Beskyttelse mod Uvejr. Deres naturlige Bolig er hule Træer med et lille Indgangshul svarende til deres Krops Størrelse, men de er ikke vanskelige; mangler naturlig Bolig, tager de højst gerne til Takke med en kunstig — en Kasse af Form som en Stærekasse, men noget mindre og uden Siddepind; Indgangshullet højst 32 mm. i Diameter. En saadan Kasse vil enhver let kunne sammentømre, thi den behøver langtfra at være noget fint Snedkerarbejde. Fuglene ser mere paa Bekvemmeligheden end paa den ydre Pragt. Ogsaa en hul ikke for tyk Træstamme vil med Fordel kunne anvendes; den afsaves i Stykker ca. 24 ctm. lange. Naar et saadant Stykke forsynes med Laag og Bund samt Indgangshul, giver det en fuldendt Mejskasse; men, som sagt, Mejserne er ikke fordringsfulde; de er glade ved, hvad man vil give dem. Kasserne, der kan ophænges til enhver Aars-tid, dog helst før April, anbringes paa Træstammer i Mands-højde. Af forskellige Hensyn maa det tilraades at fastgøre Laaget saaledes, at det kan drejes til Side.

Næsten overalt maa der siges at være Bolignød for Mejsere, og den, der vil anvende nogle Fritimer til at sammenslaa og

ophænge nogle Kasser, vil derfor altid kunne paaregne at faa Glæde af sit Arbejde. Han vil se dem blive tagne i Brug, flere og flere for hvert Aar, og han vil faa sin Belønning i livlige Fuglestemmer ogsaa i den Tid af Aaret, da alt ellers ligger saa dødt og stille.

Kun en sjælden Gang kan man se et særlig opfindsomt Mejsepar indrette sit Bo paa usædvanlig Vis, naar Nøden tvinger det dertil. Saaledes har jeg engang truffet en Musvitrede anlagt i et Løvtræs Grene, dog under særlige Omstændigheder. Grenene, der hang ud over en stærk rindende Bæk, havde i Vintertiden været tildækkede med Sne og tyngede ned i Strømmen, hvorved en Del Plantedele, førte med Strømmen, havde indfiltret sig i dem. I dette Materiale samt af nyt tilført havde Musvitten (*Parus major*) dannet sin Rede; den var helt tillukket, havde kun et lille Indgangshul paa Siden; den var fyldt med flyvefærdige Unger. En anden ejendommelig Musvitrede fandt jeg i Endrupholm Skov ved Esbjerg 11 Maj 1906; den var anlagt i en Gran i Bunden paa en nyopført Solsortrede, hvis retmæssige Ejere Musvitten sandsynligvis først har maattet fordrive. Materialet var Uld og Haar, og Reden var ganske aaben oventil; den indeholdt 7 friske Æg. Baade Rede og Æg findes nu paa zool. Museum. Ogsaa Blaamejsen (*Parus coeruleus*) har jeg truffet ynglende i Gran i en Solsortrede, nemlig i Lundberg Skov ved Randers 19 Maj 1891. Dog har den været lidt mere fredelig anlagt end Musvitten, idet den havde taget til Takke med en gammel Solsortrede. Den havde udforet denne med Mos og Fjer, og for at faa »Hullet« saa naturtro som muligt havde den oventil dækket Reden med et Laag af Mos; den indeholdt 8 nylagte Æg.

Saadanne Beviser paa Boligmangel er dog sjældne, thi den Art af Redebygning er ikke alene imod Mejsernes Natur, men kræver jo ogsaa lidt mere end almindelig Opfindsomhed. Sandsynligvis sker det langt oftere, at Fuglene strides om de faa Redehuller, der findes. Jeg har set enkelte Eksempler derpaa. Saaledes fandt jeg 4 Maj 1902 i Løjstrup Skov ved Randers en Træløberrede (*Certhia familiaris*) indeholdende 3 Æg; men da jeg nogle faa Dage senere tilsaa Reden, var den dækket af en Musvitrede med 8 nylagte Æg. Ved flere andre Lejligheder har jeg set Musvitreder med et enkelt Blaamejsæg, og det er sandsynligt, at det er Tilfælde af samme Art: Blaamejsereeder, der

er røvede og afbenyttede af Musvitten. I saadanne Stridstilfælde er det jo som Regel den svageste, det kommer til at gaa ud over; den maa fortrække og se, om den kan finde sig en anden Redeplads, hvis ikke maa den pænt vente, til Pladsen frivilligt overlades den. Disse Eksempler giver ikke Musvitten det bedste Skudsmaal; de tyder tvertimod paa, at den er en fræk og hensynsløs lille Skabning og tillige ualmindelig dristig, at den tør indlade sig paa Røvertogt mod en tilsyneladende saa overmægtig Modstander som et Solsortpar. Men hvor modig den end er, kan det Tilfælde dog ogsaa gives, at den møder sin Overmand og maa trække det korteste Straa. Et saadant saa jeg i Dronningborg Skov ved Randers 19 Maj 1907. I en hul Bøgestamme havde et Musvitpar fundet sig en rummelig og bekvem Bolig; alt var bragt i den hyggeligste Orden, Reden bygget og det første Æg lagt, da et Spetmejsepar (*Sitta europæa*), der ligeledes har været rundt for at se paa Lejligheder, har fundet et saadant Behag i den, at det straks har bemægtiget sig den. Da jeg undersøgte Reden, var den fyldt med gammelt Løv, Spetmejsens Redemateriale, og gemte 7 Spetmejse- og 1 Musvitæg, alle friske. Dog var Spetmejsen ikke dermed Eneherre i Træet; thi paa den modsatte Side fandtes en Spalte, hvori Træløberen havde bygget sin Rede; men saa nære Naboer var for meget for Spetmejsen; den tvang Træløberne til at forlade Hus og Hjem, just som de kunde glæde sig over deres 3 første Æg. I Indgangen til Træløberreden laa et frisk og helt Spetmejseæg; det vidnede om Kampen.

At ophænge Kasser er langtfra noget nyt; det har paa enkelte Steder været anvendt i mange Aar; men som Læseren vil forstaa, var det ønskeligt, om det maatte ske i langt større Omfang end hidtil. Der er ej heller noget til Hinder for, at man i Yngletiden kan have Glæde af sit Arbejde ved nu og da at tilse Kasserne; den, der nærmest skulde nedlægge Protest derimod, er jo Mejsen; men den bekymrer sig ikke stort derom; dog maa dens Tillid selvfølgelig ikke misbruges. Et Eksempel paa, hvor trofaste Rugere Mejserne er, kan jeg give fra Endrupholm Skov, hvor jeg i 1907 ophængte en Del Kasser. Da jeg første Gang kom for at tilse dem, midt i Maj 1907, og ønskede at kende Redeindholdet, var det nødvendigt i hver enkelt beboet Kasse at række Haanden ned for at fjerne Fuglen; godvilligt vilde den ikke forlade Reden. At se en Mejskasse med halvvoksne Unger er ogsaa et interessant Skue; det kniber da altid med Pladsen.

Flere Gange har jeg set dem liggende i Rækker 3 Gange 3, trykkede saa tæt sammen som muligt, medens de, der var over Antallet 9, nødvendigvis maatte ligge ovenpaa.

Naar Kasser ophænges for Musvit, Blaamejse og Sumpmejse, maa Pladserne helst vælges i Udkanten af Løvskove, hvor der er Underskov og fugtig Bund eller Fugtighed i Nærheden; thi saadanne Pladser er Mejsernes Yndlingsopholdssteder. Men i langt højere Grad end disse tre Arter er dog vore to mindste og »nyeste« Mejsearter: Sortmejsen (*Parus ater*) og Topmejsen (*Parus cristatus*) lidende af Bolignød; deres Yndlingsopholdssteder er Granskove, altsaa Skove, hvori der mangen Gang ikke vil kunne opdrives en eneste naturlig Redeplads. De trænger mere end nogen anden til at vises lidt Gæstfrihed. Betegnende herfor er det ogsaa, at Sortmejsen ifølge N. Kjærboelling en af de første Gange, den blev funden ynglende her i Landet, byggede under en Bro, en anden Gang i et Rottehul. Selv gjorde jeg i 1909 mit første Forsøg med Kasser for Sortmejsen, idet jeg sammen med cand. pharm. A. Hansen ophængte 16 Kasser i Lundberg Granplantage ved Randers, hvor vi havde truffet Fuglen i Vinterhalvaaret, men derimod ikke i Yngletiden. Resultatet blev, at 3 Kasser blev tagne i Brug; de øvrige stod tomme. Topmejsen har endnu ikke meldt sig som Kassebeboer her; men den vil sandsynligvis snart komme; thi den har holdt sit Indtog i Randerseggen. Denne Mejse har jeg forøvrigt hidtil kun truffet fire Gange, nemlig i Eshjerg Plantage i 1903, i Endrupholm Skov 11 Maj 1906, hvor den havde Rede med store Unger, i Ulstrup Skov 2 Januar 1910, hvor den efter Skyttens Udsagn havde opholdt sig i 2 Aar, og i Lundberg Granplantage 6 Marts 1910.

At Kasserne ogsaa i Vintertiden tages i Brug, har jeg set i Aar ved flere Lejligheder. Enkelte beboes af Sortmejsen; nærmer man sig til disse, vil Fuglen som Regel straks indfinde sig for at give sit Mishag til Kende. I en enkelt Kasse, dannet af en hul Træstamme, var Indgangshullet udhugget til det tredobbelte; den tjente øjensynligt som Herberg for et Par omrejsende Flagspetter (*Picus major*), der just opholdt sig i Nærheden. I tre andre Kasser var der ligeledes Beboere, omend ikke saa kærkomne; de indeholdt Skovmus, den ene af dem, ophængt i Løvskov, endog en Familie paa ikke mindre end 10 Medlemmer. Endelig var to Kasser i Brug som Forraadskamre; de var, da vi 6 Marts 1910 undersøgte dem, fyldte til Indgangshullet med

ganske smaa og lette, fuldstændig afpillede Grankogler, og ovenpaa Resterne laa et lille Oplag af nye, endnu uberørte Kogler. En nærmere Undersøgelse af Affaldet viste, at det var Musene, der havde taget sig denne Frihed.

I ANLEDNING AF ARTIKLEN »BETRAGTNINGER OVER JAGTLOVEN«.

Hr. Overlæge Helms har i Foreningens Hæfte II 1910 i en Artikel »Betragtninger over Jagtloven« bedt Medlemmer af D. O. F., der tillige var Jægere, om at udtale sig om nævnte Artikel. Skønt jeg ikke er Jæger, beder jeg dog om Plads for et Par Ord.

Hr. Overlæge Helms foreslaar i Artiklen bl. a., at alle Fugle af Finkeslægten skal være fredede hele Aaret, og at den nuværende Undtagelse i Jagtloven: »Finker og Dompaper efter særlig Tilladelse fanges i November—December« udgaar.

Jeg vil som Fugleven gærne have Lov at gøre Indsigelse mod de Bestræbelser, der — navnlig fra d'Hrr. Jægersmænds Side — stadig gøres for at forhindre, at Stuefuglevenner har Lejlighed til at holde Fugle i Bur.

»Dyrplageri« er ofte Hovedordet ved disse Bestræbelser, men tror da nogen, at der er Dyrplageri ved at holde en Fugl som Stillidsen eller Dompapen eller Grønsiskenen i Bur, Fugle, der efter faa Ugers eller Dages Forløb bliver saa tamme, at de med stor Lyst æder af Haanden, og som synger af Hjertens Lyst og forplanter sig i Buret?

Der findes ganske vist Smaafugle — forholdsvis faa — der hører til sarte Arter, som ikke befinder sig vel i Fangenskabet, men disse Arter holdes overhovedet ikke i Bur; Fuglehandlerne fører dem ikke, da Publikum naturligvis langt hellere vil have en stærk, livsglad Stillids i Buret end f. Eks. en Svale, der vilde dø i Løbet af Timer og rimeligvis forinden have slidt Fjerene af sig i Buret.

Og selv om man vilde undlade at lade Fugleliebhaverne have den Fornøjelse at holde Fugle i Bur, maa man erindre, at der mangen en Gang er gjort Videnskaben og Fagornithologerne Tjenester af samme Liebhavere.

Hvad Kendskab vilde man f. Eks. have til mangfoldige tropiske Smaafugles Væsen og Yngleforhold, om ikke Fuglene var